

FOGVATARTÁS

1 A fogvatartottak elhelyezése, összetétele

A fogvatartotti létszám, hasonlóan a 2009-ben tapasztaltakhoz, tavaly tovább növekedett. Míg a 2009 végén 15 432 fő, addig 2010. december 31-én 16 328 fő volt a fogvatartottak összlétszáma. Ez 912 fő, azaz 5,8%-os létszámnövekedést jelent. Eközben kis mértékben emelkedett az intézményrendszer kapacitása, a 12 335 fős elhelyezhető létszám 293 fős (2,4%-os) bővülést jelent. Ez két, az Állampisztai Országos Bv. Intézet solti objektumában található, korábban ideiglenesen kiürített elhelyezési körlet újbóli megnyitásának köszönhető.

A bv. intézetek telítettségének kiegyensúlyozása érdekében továbbra is kiemelt feladatként kezeljük a 2008-ban indult programot, amely során a kevésbé telített börtönökbe szállítjuk át a fogvatartottakat. A folyamatos elhelyezési problémákkal küzdő intézetek (Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bv. Intézet, Fővárosi Bv. Intézet) telítettségének enyhítését folyamatosan koordináljuk. Az átcsoportosításokra a fogvatartottak heti rendszeres körszállításai alkalmával, illetve

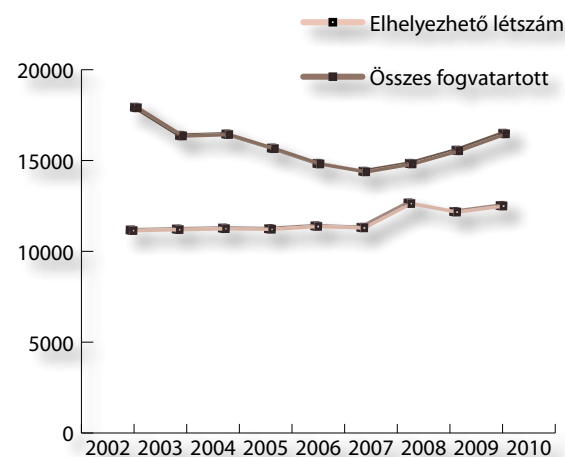
indokolt esetben célszállítással került sor. A program beindulása óta összesen 6 811 fogvatartott átcsoportosítására történt intézkedés.

Az előzetesen letartóztatottak száma az év végére elérte a 4 803 főt. A jogerős ítélet meghozataláig előzetes letartóztatásban eltöltött átlagos időtartam 8 hónap, ami megegyezik az előző év hasonló adatával.

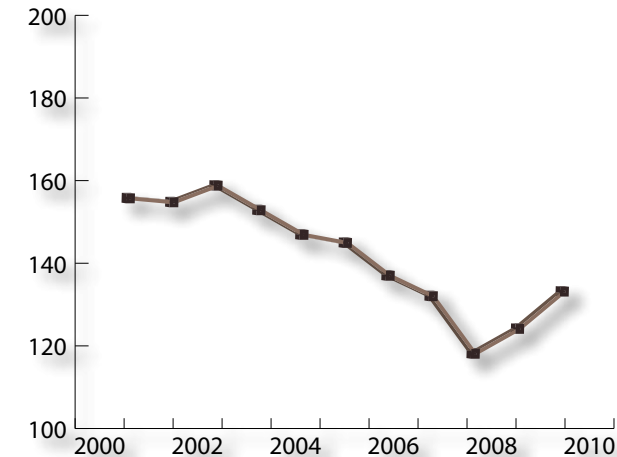
A jogerősen elítéltek létszáma – 11 241 fő – 586 fős növekedést mutat a 2009-es évhez képest. Végrehajtási fokozatukat tekintve az elítéltek jelentős része (közel 60%-a) börtön fokozatban tölti büntetését. Az ítéleti idő szerinti megoszlás tekintetében az arányok a korábbi évekhez hasonlóan alakultak – a legnagyobb csoport 1-2 év közötti büntetést tölt (22%), őket az 5-10 év közötti szabadságvesztésre ítéletek követik (19%).

A fiatalok elítéltek létszáma – 357 fő – 2009-hez képest 39 fővel (12,3%-kal) emelkedett. A női fogvatartottak

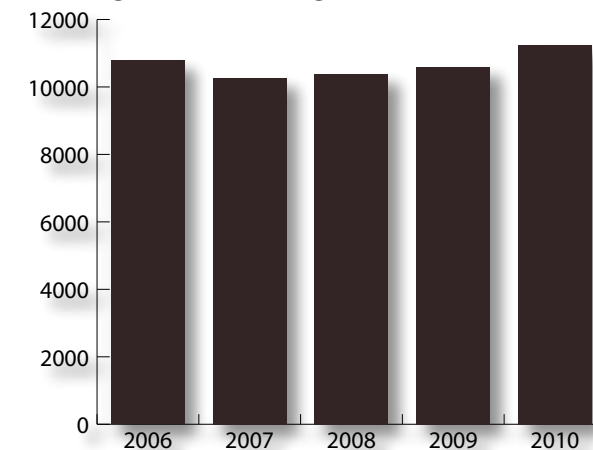
Fogvatartotti létszám változása

Átlagtelítettség (%)

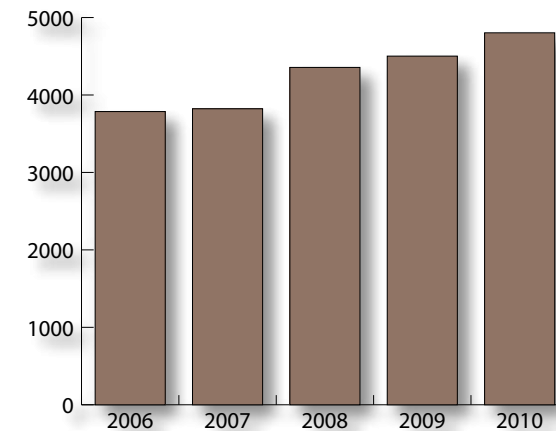

Jogerősen elítelt fogvatartottak létszáma

aránya az elítéltek között 6,6%, ami kismértékű növekedés az egy évvel korábbi adathoz viszonyítva. A nem magyar állampolgárságú fogvatartottak létszáma 2009-hez képest 15 fős növekedést mutat, a mintegy 53 országból származó, összesen 597 fő nem magyar állampolgárságú fogvatartott jelentősebb részét (221 fő, 37%) továbbra is a román állampolgárok alkotják.

Előzetesen letartóztatottak létszáma

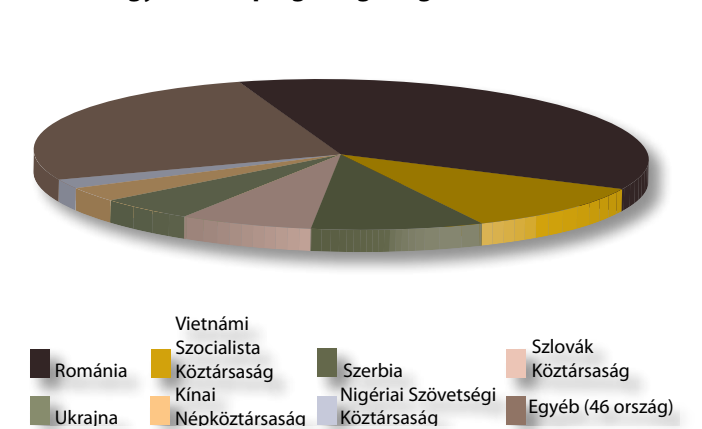

Tovább emelkedett a fogvatartotti kérelmek száma. A fogvatartottak, hozzátartozóik és jogi képviselőik 6 808 fő vonatkozásában 14 614 db elhelyezéssel, átszállítással kapcsolatos kérelmet terjesztettek elő, amely 10,9%-os növekedést mutat 2009-hez képest.

Szabadságvesztés-félbeszakításra irányuló kérelmet összesen 1 169 esetben terjesztettek elő, a döntésre jogosult 255 esetben engedélyezte a megszakítást. Rövid tartamú eltávozáson 1 184 esetben 744 fő, kimaradáson 490 esetben 296 fő, míg súlyos beteg hozzátartozó meglátogatásán és temetésén felügyelettel 129 fő, felügyelet nélkül pedig 108 fő vett részt.

A fogvatartottak közösségét érintő kérelmek, panaszok, javaslatok kezelésére a már hagyományokkal rendelkező intézeti fogvatartotti fórumok szolgálnak. Az Európa Tanács Rec (2006) 2. számú ajánlását figyelembe véve szakutasítás került kiadásra a lebonyolítás egységes módszertanáról.

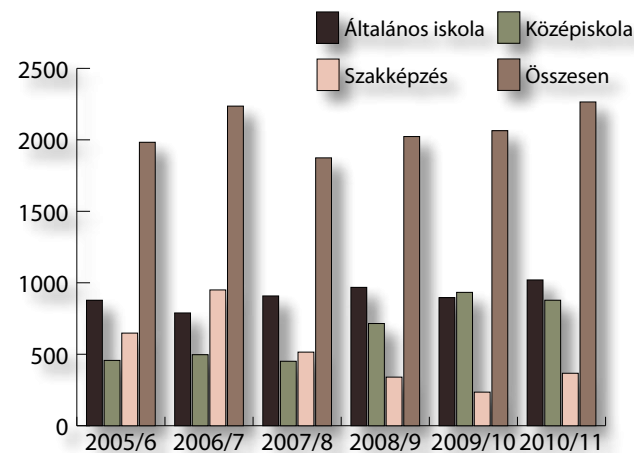
Nem magyar állampolgárságú fogvatartottak

Oktatás-képzés

Feltételes szabadságra bocsátás iránti előterjesztést 2010-ben 7 533 esetben tettek az intézetek, engedélyező döntés 6079 esetben született. Súlyosabb végrehajtási fokozatba helyezésre irányuló előterjesztést 61 esetben tettek az intézetek, ebből 30-at engedélyezett az illetékes bv. bíró. Enyhébb fokozatba helyezésre vonatkozóan 3 202 ügyet indítottak, közülük 1 730 került engedélyezésre. Az enyhébb végrehajtási szabályok közé helyezéssel kapcsolatban 402 előterjesztés készült, ebből 258-at engedélyeztek. Ezen jogintézmény alá tartozó fogvatartottak eltávozásainak száma 2 953 volt.

Fogvatartottak oktatása

Mivel a fogvatartottak iskolai végzettsége alacsony, az oktatási programok továbbra is kiemelt feladatként jelentkeztek a büntetés-végrehajtás munkájában. A fogvatartotti létszám fokozatos növekedése miatt az oktatási, képzési rendszer korszerűsítése elengedhetetlen a társadalomba történő visszabocsátás szempontjából. Egy, a piaci viszonyokhoz illeszkedő képzési rendszer segítheti a büntetés-végrehajtási szervezet gazdasági társaságainak versenyképességét is.

A bv. intézetekben elsősorban általános és középiskolai tanulmányokra, a felnőttképzés keretein belül szakképzésre és felsőfokú oktatásra volt lehetőség.

Az elmúlt, azaz a 2009–2010-es tanévben 896 fogvatartott végezte el eredményesen a megkezdett osztályt. Az idei tanévre pedig 1 020 főt iskoláztak be.

Jelentős előrelépés, hogy 2010-ben a korábbi 15 helyszínhez képest már 20 intézetben folyt középiskolai oktatás. Azok a fogvatartottak, akik olyan intézetekben voltak elhelyezve, ahol nem indult középiskolai képzés, átszállításra kerültek olyan intézetekbe, ahol tanulmányukat megkezdhatték, vagy folytathatták.

Fogvatartotti programok

Az iskolarendszerű oktatáson túl rendkívül fontosak azok a szakkörök, tréningek és egyéb programok, amelyek az új ismeretek megszerzését vagy a már megszerzett ismeretek szinten tartását segítik elő.

Egyre több intézet alakított ki jól működő kapcsolatot a vonzáskörzetében található civil szervezetekkel, felsőoktatási intézményekkel. Így a korlátozott anyagi források ellenére több, sikeres program megvalósítására nyílt lehetőség.

Kiemelendő a külső előadók által tartott élménybeszámoló, koncertek, bemutatók sokasága. Több intézetben működött színjátszó csoport, énekkar, amelyek sikeresen mutatták be előadásukat más bv. intézetben és kinti helyszíneken egyaránt. Eredményesek voltak az intézeti szintű és országosan szervezett sportversenyek is.

Számos olyan program zajlott le fogvatartotti kezdeményezésre, amely a szimbolikus jóvátételhez kapcsolódott. Több intézetben szerveztek gyűjtést, adakozást a rászoruló civil lakosság részére. Az elítéltek városszépítő munkálatokban vettek részt, amelyek során játszóterek, parkok, óvodák újultak meg.

A reintegrációs feladatok tekintetében szoros volt az együttműködés a helyi Igazságügyi Hivatalokkal, a pártfogók már a szabadulás előtt szerveztek foglalkozásokat a fogvatartottak részére. A társadalomba való sikeres visszailleszkedés érdekében intézeteink nagy hangsúlyt

A börtönlelkészek tevékenysége

helyeztek a területileg illetékes társszervekkel, oktatási intézményekkel, valamint az önkormányzatokkal való együttműködésre. Jelentős volt a közös pályázati tevékenység is.

A fogvatartottakkal történő foglalkozásokon az együttműködő partnerek jelentős segítséget nyújtottak az intézetek személyi állományának. Csökkentették a zsúfoltságból adódó frusztrációt, hozzájárultak a felhalmozódott feszültségek levezetéséhez, és elősegítették az elítéltek szabad életre való felkészítését.

A börtönlelkészi szolgálat 2010-ben ünnepelte újjáalakulásának 10 éves évfordulóját. A nevezetes jubileumról több rendezvényen is megemlékeztek, a büntetés-végrehajtási szervezet ünnepi konferenciáját Pilisszentkereszten tartották meg.

A börtönlelkészek és az egyházak a fogvatartottak lelkigondozásán keresztül járultak hozzá a fogvatartottak reintegrációjához és egy békésebb, biztonságosabb börtönkörnyezet megteremtéséhez. A börtönlelkészek nemcsak a szorosan vett lelkipásztori feladataikat látták el, hanem a fogvatartottakkal való foglalkozások mellett kiemelendő fontossággal bírt aktív szervező munkájuk: irányításukkal színjátszó körök, énekkarok jöttek létre, és működnek jelenleg is. Az intézetekben bibliavetélkedőket, imanapokat rendeztek, jelentős fogvatartotti részvétellel.

A fogvatartottak egészségügyi ellátása

A büntetés-végrehajtás közegészségügyi viszonyai elfogadhatónak mondhatók. Szerény mértékben megtudtuk valósítani a romló állagú, elavult épületek (például körletek, lakó- és szociális egységek, konyhák, épületgépészeti rendszerek) rekonstrukcióját, a szükségessé vált javításokat és karbantartásokat. Változatlanul elmaradtak azonban a nagyobb forrásigényű felújítások.

A fogvatartottak a jogszabályoknak és a szakmai szabályoknak megfelelő módon, a progresszív betegellátás szintjeit betartva részesültek az állapotuk által indokolt gyógyító-megelőző szolgáltatásokban.

A járványügyi helyzet stabilnak bizonyult. Bejelentendő fertőző betegségek halmozódása, szezonális megbetege-

dések (például felső légúti betegségek vagy influenza-szerű tünetek) az átlagnál nagyobb számban fordultak elő.

Kiemelt figyelemmel kísértük és támogattuk a pszichológusok megelőző tevékenységének szélesítését. A szuicid- és drogrevenió, valamint az agressziókezelés országosan egységes módszertani eljárással történő megvalósítása érdekében folytatódott – az IMEI koordinálásával – a bv. pszichológusok központilag szervezett, rendszeres képzése.

A kijelölt bv. intézetek folyamatosan biztosították a fogvatartottak kábítószer-függőséget gyógyító kezelését és a kábítószer-használatot kezelő más típusú ellátását. Drogreveniók részlegek 22 bv. intézetben, 25 helyszínen, 372 férőhellyel működtek. A prevenciók körletek a szabályok betartásával, esetenként külső szakértők bevonásával korszerű programokat szerveztek.

Sikeresen folytatódott a Hepatitis vírusfertőzések megelőzésére irányuló felvilágosító és szűrő-gondozó program. Ehhez júliusban csatlakozott egy, a Hepatitis B fertőzött, de már kiszűrt személyek gyógykezelését, és annak megszervezését vállaló újabb gyógyszergyártó és forgalmazó cég. Ezzel a lépéssel ismét teljessé vált a vérrel és testnedvekkel terjedő, leggyakrabban előforduló megbetegedésekben szenvedők gondozása és a fertőzések további terjedésének szakszerű, célzott megelőzése.

Az elhunytak száma a növekvő fogvatartotti létszám ellenére az előző évhez (57 fő) képest kevesebb, 50 fő (47 férfi és 3 nő) volt. A haláleseteket – az ország lakosságára általában is jellemző halálozási adatokhoz hasonlóan – közel egyenlő arányban okozták rosszindulatú daganatos kórképek és szív-érrendszeri megbetegedések.